Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

25X1

Page Denied

Next 1 Page(s) In Document Denied

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A Hungarian Analysis of 1956 Revolution

Közvetlenül a koreai háboru befejezése után, a szovjet vezetők belátták, hogy a további elszigetelődési politika csak fokozza a Szovjetunió nehézségeit ugy gazdasági, mint politikai téren. Gazdaságilag a mezőgazdaság fejletlensége (alacsony terméshozam) gabonaválságot idézett elő, és a nehézipar tulzott fejlesztése az egyébb iparágak rovására a népgazdaság egyensulyát bontotta meg. Technikai felkészültsége ugy mennyiségileg, mint minőségileg messze elmaradt a Nyugattól. Az elzárkózás, a hidegháboru fentartása háborus veszélyt idézett elő és azzal fenyegette a szovjetet, hogy részlegesen elszigetelődik még a csatlós államok körében is.

Stalin halála után megindult a párt legfelsőbb vezetésén belül a pozició harc. Ez a küzdelem, amely a kulisszák mögött folyt egy ideig, nem a szovjet politika megváltoztatását célozta, hanem pusztán csak azt, hogy Berija, Molotov, vagy a Hruscsov csoport birja-e a majoritást. A csoportok közti ellentét dacára a Molotov, Hruscsov komlexumok egyben egyet értettek: a legveszedelmesebb ellenfelet és riválist a szovjet államvédelmi hatóság fejét, Stalin legközvetlenebb munkatársát, Beriját el kell távolitani. (A jelenidőben az előbbi hez hasonló verseny után Molotov és csoportja került sorra...) Miután Beriját kivégezték, egy látszólag enyhébb politikát kezdtek folytatni, melyet a " Huszadik Pártkongresszus"-on szövegeztek meg.

A mérsékelt liberalizmus bevezetésének oka az volt, hogy a csatlós ~~á~~ államokban elszakadási mozgalmak indultak meg, melyek leginkább gazdasági téren mutatkoztak. A Szovjetunió tekintettel sulyos gazdasági helyzetére, hogy országa népeinek gazdasági ill. életszinvonalát ugy-ahogy tartsa, mégjobban ránehezedett a satelite államokra. Ez a folyamat 1950-51-ben a Rubel kényszerparitás~~ok~~ bevezetésével indult meg. 1953-ban Kelet-Berlinben a német nép fellázadt a

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

szovjet elnyomás ellen, követelve , mint legelérhetőbbet először a gazdasági önállóságot. Ezt rövid idő alatt szovjet tankok segitségével elnyomták, de ez elég volt arra, hogy a szovjet pillanatnyilag belássa - a helyzet tovább igy nem tartható. Azonnal árleszállitást hajtottak végre a Német Demokratikus Köztársaságban, hogy a forrongó hangulatot ily módon csillapitsák.

A német eseményekkel egyidőben Magyarországon is a nyilvánosság elé tárták az ország sulyos gazdasági helyzetét. Ekkor még a " szocializmus alaptörvényeinek" megsértéséről és bizonyos aránytalanságok létrejöttéről beszéltek a népgazdaságon belül.

A berlini lázongások kényszeritő hatással voltak arra, hogy Magyarországon a Párton belüli " jobbszárny ", Nagy Imre és csoportjának programját engedjék pillanatnyilag uralomra jutni.

Nagy Imre parlamenti beszédében 1953 juniusában hozta nyilvánosságra programját. E program lényege az " addig takarodzunk, amig a takarónk ér" egyszerü elve, vagyis a tulzott és céltalan, az országnak produktiv hasznot sohasem hozó nehézipari beruházások csökkentésem, az elmaradt mezőgazdaság fejlesztése, a kisiparok tamogatása, a felduzzasztott apparátusok leépitése és az alpvető emberi szabadságjogok biztositása volt. A szovjet e programmal egyidőben erősitette a katonai megszállást az egyes országokban és mialatt liberálisabb hangokat engedett hallatni felkészült az ujabb diktaturára. Jellemző volt, hogy közvetlenül Nagy Imre " uralomra jutása " után egy héttel, Rákosi már dezavuálta Nagy Imrét, majd fokozatos intézkedésekkel visszatértek a totális diktaturára. A diktatura fentartása ettől az időtől kezdve azonban már nem nyilt sisakkal, hanem burkolt eszközökkel, a liberalizmus álarca alatt folyt. Legjellemzőbb volt erre a kitelepitettek példája, akik amnesztiát kaptak ugyan, de nem térhettek vissza eredeti lakhelyükre és kártéritést sem kaptak.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A kitelepitások 1951 májusától augusztusáig tartottak, a Belügy Minisztérium rendelete alapján, mikor is több,mint 80.000, a rendszerre megbizhatatlan személyt telepitettek ki Budapestről és számukra az Alföldön kényszertartózkodási helyet jelöltek ki. Ezek a kitelepitettek 1951 majusától 1953 juniusáig (Nagy Imre amnesztia rendeletéig) tartózkodtak a kényszerlakhelyükön a legembertelenebb körülmények között. Ugyanakkor, illetve már egy évvel elötte az ország határzónáiból is kitelepitették a megbizhatatlan, főleg nemzetiségi (szerb és horvát ajku) lakosságot az ország belsejébe és főleg az Alföldre. A kitelepitések politikai oka (amely nem csak egyszerüen a megbizhatatlanok félreállitása volt, hanem a szószoros értelemben vett likvidálási kisérlete)mellett gazdasági alapja is volt, mert igy akarták a mezőgazdaságban mutatkozó munkaerő hiányt pótolni.

Az autarkt módon folytatott tervgazdálkodás a népidemokráciákban, de magában a Szovjetunióban is gazdasági csődött idézett elő.

A Szovjetunió által bevezetett és a nápi demokratikus államokban, igy Magyarországon is átvett u.n. tervgazdálkodási rendszer nem egyébb, mint olyan tendencia, amely az egyes üzemek és vállalatok teljes önnállóságát szünteti meg s ugyanakkor mindent központilag, központi mutatókon keresztül " tervszerüen " igyekszik kormányozni.

Igy például egy-egy üzemnek, vagy vállalatnak a Tervhivatal, helyesebben a Tervhivatal által leadott számok alapján a közvetlen irányitó szerv (Igazgatóság, Tröszt, Iroda) a termelés mennyiségi volumen mutatóján kivül megadta a minőség, a selejt, az egyfőre eső termelés, a bérhányad, az anyaghányad, a száz (100) forint munkabérre eső termelés és a száz (100) forint termelésre eső munkabér mutatókat. Ezenkivül még egy sor más mutatót is megadott. Ilenek voltak például: a kiemelt termékek önköltségi mutatói, az exportterv teljesitése, minőségi stb. mutatók. Lényegében tehát a termelést nem a fogyasztás alapján

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

tervezték, hanem a fogyasztást akarták irányitani a termeléssel. Ezt nem egyszer nyiltan be is ismerték. Ennek eredménye lett aztán, hogy az egyes üzemekben a " tervszerü ", de valójában tervszerütlen termelés következtében igen magas eladatlan készletek halmozódtak fel. Ez a felhalmozódás nem csak a készgyártmányoknál mutatkozott meg, hanem az egyes nyersanyagoknál is. A vállalatok megkapták a beszerzési mutatókat és az anyagkiutalásokat. Ezeket az anyagokat egy időben akár kellet az illető vállalatnak, akár nem, át kellett vennie. Csak később volt enyhülés ezen a téren. Ha nem vették át a betervezett a " betervezett " és kiutalt anyagot, akkor a szállitó mü felé kötbért kellett fizetniök. Mivel a felhalmozott készleteket a bank egyes esetekben hitellel finanszirozta meg, vagyis ha a vállalat pénzét a feleslegesen átvett anyagok kötötték le, a bank hitelt adott a felgyülemlet készletek eladásáig a vállalatnak. A szaklapok árukinálló hirdetéseket tartalmaztak, a Bizományi äruház pedig külön osztályt létesitett arra a célra, hogy az elfekvő készleteket értékesitsék. Igy sokszor évekig feküdtek a raktárokban anyagok, amelyek természetesen komoly értékveszteséget jelentettek.

Az u.n. elfekvő készletek egy másik fajtája volt az eladhatatlan árukészlet. Ez azért volt eladhatatlan, mert minőségileg gyenge volt. Külön üzletek nyiltak, " Leértéklet Áruk Boltja " néven 1953 után a gyenge minőségü azaz leértekelt áruk részére. Ezt a készletet is hitellel finanszirozták. Nyilván való, hogy az ilyen készletek erős pénzlekötéssel jártak és a finanszirozásra adott hitel pénzhigulást idézett elő. (a hitel is pénz.)

Tekintve, hogy az állam a vállalatoknak pénzt egyszer a gyártási periódusra, és a szükséges anyagra adott, másodszor pedig az eladhatatlan készletek finanszirozására, az inflatorikus jelek nap, mint nap nyilvánvalóbbak voltak.

A látszólag stabill árak állandóan emelkedtek, még pedig a legrafináltabb módon. Oly formán, hogy kijelentették, " jobb minőségü " anyagot, vagy árut adnak és ezért kell többet fizetni. Ennek volt az eredménye, hogy 1950-hez

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

képest egy pár cipő kétszázötven (25o) forintról, (ez volt akkor a legdrágább) 350-400 forintra emelkedett. Igy emelték fel a tipusruha árát 500 forintról 760 forintra, a félfehér kenyér árát 2,40 forintról 3,oo forintra. Mindez az életszinvonal csökkenését is mutatja.

Az ipar technikai elmaradottsága szembetünő volt. Alig- alig modernizáltak, voltak gépek amelyek 30-40 évesek voltak, és igy a magyar termékek a nyugati termékekkel szemben munkaigényesek voltak. A magas bérhányadott pedig az állandó normarendezéssel szabályozták. A dolgozóra tehát két irányból nehezedett a teher: az állandó áremelkedés és a fokozatos bércsökkenés és az ezzel járó levonások (Békekölcsön, gyermektelenségi adó, öregségi adó, különféle tagsági dijak, gyüjtések stb.) csökkentették a reálbért és növelték az elégedetlenséget.

A dolgozók reálbér csökkenésére jellemzők a következők, de ezek egyben a kizsákmányoltságot is jellemzik - amelyet a moszkovita vezetők tagadnak. Rákosiák gyakran hangoztatták, hogy a magyar dolgozó a " felszabadulás " után jobban keres, magasabb a reálbére, mint 1939 előtt. Hangoztatták azonban azt is, hogy a bérek igen gyorsan emelkednek és a termelékenység sok esetben nem tart lépést a bérek emelkedésével, azt meghaladja, ennélfogva a dolgozók " megeszik a jövőjüket".

A második világháboru utáni bérhelyzethez feltétlenül szükséges ismerni az 1939-es adatokat. Abban az időben egy átlagos szakmunkás 0,80 - 1,50 pengőt keresett óránként. Egy kezdő tisztviselő havonta 80 - 100 pengőt, egy ápolónő 80- 12o pengőt, egy hivatal-segéd 80 - 140 pengőt és egy banktisztviselő pedig 150 - 200 pengő között keresett.

A reálbér felméréséhez feltétlenül szükséges a vásárló-erő megállapitása is. Az 1939-ben érvényes árak a következők voltak:

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

1 kilogramm	cukor	:	1,2o	Pengő
1 "	kenyér	:	0,28-0,34	"
1 "	hus	:	0,8o-1,6o	"
1 "	zsir	:	1,6o	"
1 liter	tej	:	0,34	"
10 dkgramm	felvágott	:	0,24	"
1 darab	tojás	:	0,o8-0,1o	"
1	ruha	:	80,oo-120,oo	"
1 pár	cipő	:	20,oo-24,oo	"

Az előbbiek alapján egy 200 pengő körüli fizetést figyelembevéve a dolgozó mintegy 180 kg. cukrot, vagy 600 liter tejet, vagy 2000 darab tojást, vagy 8 pár cipőt, vagy 2 ruhát vehetett havonként. Egyébb tartós fogyasztási cikkek is olcsók voltak. Nem volt magas a lakbér és a szolgáltatás sem. A lakbér egy egyszobás lakást figyelembevéve kb. 15-20 %-át tette ki a kereseteknek. Mindehez hozzá kell tenni, hogy abban az időben a munkások arányitva a többi civilizált államhoz, talán nálunk voltak a legrosszabbul fizetve, de az olcsó fogyasztasi cikkek miatt, aki dolgozott meg tudott keresetéből élni, sőt igen nagy volt az a réteg,amely házat vett magának. Hasonlóan alakult a helyzet a mezőgazdasági munkásoknál. A napszám 5 pengő körül mozgott, de a kommencio (részaratás) valamint a háztáji gazdálkodás itt is viszonylag nyugodt megálhetést biztositott. Az inflációs éveket leszámitva a stabillizáció idejében elég magas életszinvonal alakult ki.(1946.) Ennek magyarázata a lakbéreknek az előző szinten való magtartása (befagyasztás) és a viszonylag alacsony fogyasztási cikk árak. A maximális jövedelem 900 forint lehetett, de az átlag 650 forint között mozgott. Ez igy tartott a kisebbfajta áremelések ellenére 1949-ig.

Az akkori helyzetben (1946-47) nem lehetett a különféle szakmák különféle bérmagasságáról beszélni, mert a rendszer első tevékenységei közé tartozott, hogy a magadott értékhatárokon belül szinte egy vonalra hozta össze a szakmai bérát-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

lagokat a " bérfeszültség " elkerülése végett.

Ezen a rendszeren később változtattak, mert azokban a szakmákban, ahol lemaradás mutatkozott u.n. prémiumos bérrendszert vezettek be, amelynek során e szakmában a bérek kimagaslóan magasabbak voltak, mint a többiekben.

Visszatérve tehát az 1946-évi bérrendszerre a munkások átlagban a következőképpen kerestek: segédmunkás 4-450 forint, szakmunkás 5-750 forint, tisztviselő 6-700 forint. Ezen belül például egy takarítónő az 1948-as kollektiv szerződés szerint 350 forintot, egy autószerelő 5-600 forintot, egy banktisztviselő 6-700 forintot keresett. A vezetőállásuak ugyanakkor xxxátlag háromnégyszeresét is megkeresték. Voltak igen nehéz fizikai szakmák, amelyekben igen alacsonyak voltak a bérek. Ilen volt például a hentesek fizetése (540 forint). E szakmáknál nyiltan hangoztatták,xxxxx"a nyomtató lónak nem lehet bekötni a száját"elvet, s hogy e szakmáknál a lopott áru is már bértételként van kalkulálva.

Az árak ebben az időben a következők voltak:

1 kilogramm	cukor	: 7,6o Forint	
1 "	hus	: 8,oo-	
		-11,oo	"
1 "	kenyér	: 1,6o	"
1 liter	tej	: 1,6o	"
1 pár tipuscipő		: 80,oo-	
		-100,oo	"
1 tipus ruha		:500,oo	"

Élelmiszer számokban tehát egy átlagos jövedelmü munkás mintegy 70 kg. cukrot, vagy 75 kg. hust, vagy 400 kg. kenyeret, vagy 5 pár cipőt, vagy egy tipus ruhát vásárolhatott. Figyelembevéve az alacsony lakbéreket és szolgáltatásokat (gáz, villany stb.) az összes levonás havonként mintegy 80-90 forintotx tett ki, tehát a bérek 15%-át.

A kommunista kormány azonban 1948-ban ujra " rendezte " a béreket. Részben a lejtő felé ru hanó gazdasági helyzet kényszeritette őket erre, de azt sem akarták, hogy a magyar munkás életszinvonala magasabb legyen, mint az orosz munkásé.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Ezek a kisérletek bár kétségtelenül csokkentették a reálbéreket, mégsem vezettek olyan alacsony bérekhez,mint később.

Válságossá tette azonban a helyzetet az 1951-ben végrehajtott "ár és bér rendezés". Ekkor az árakat átlagban 30-50%-kal, a béreket viszont csak 17%-kal emelték. Ettől az időtől kezdve igen nehéz lett a megélhetés az országban. Az árak hozzávetőlegesen igy alakultak.

1 kilogramm cukor	:	13,oo Forint
1 kilogramm hus	:	25,oo-
		-40,oo "
1 " kenyér:		3,6o "
1 liter tej	:	3,oo "
1 pár tipus cipő	:	240,oo- "
		-500,oo "
1 tipus ruha	:	700,oo "
1 csináltatottruha:		2000,oo "

Figyelembevéve az átlag 8-10%-os havi békekölcsön levonást, a 4%-os gyermektelenségi adót,a 3%-os öregségi adót, még a lakbérek kifizetése előtt a fizetés 1o-15 %-a került levonásra, aszerint, hogy a dolgozó,a gyermektelenségi adóra kötelezett volt, avagy sem.

A lakbér, közszolgáltatás kifizetése után, a dolgozónak már csak a fizetésének 75%-a maradt meg a megélhetésre. Ebből kellett a felemelt élelmiszer árakat fedezni, ebből kellett közlekedni, ruházkodni, egyszóval megélni. A helyzet tehát rosszabb lett, mint a háboru előtt volt (azéletszinvonal 5-8%-os csökkenést mutat) és ennek eredménye képpen egy családból már nem egy személynek kellett dolgozni, hanem kettőnek, tehát a feleségnek is.

A bérek az időszakonkénti normarendezések miatt állandóan romlottak. A segédmunkások átlagosan 7-800 forint körül kerestek, de a szakmunkások sem kerestek 1000-1200 forintnál többet. Hasonlóan alakultak az illetmények az alkalmazottaknál is. Csak a megbizható káderek (kommunista szempontból megfelelő származásu és multu egyének), a vállalati vezető pozitióban dolgozó alkalmazottak fizetése volt a prémium miatt kiugróan magas a többi bérekhez képest, de ez a kategória tisztességesen meg tudott élni.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

1953-tól mindinkább áttértek az u.n. müszaki normákra. Ez a norma olyan előirásokat tartalmazott, hogy ha azt betartották volna, a dolgozó nem keresett volna többet 6-700 forintnál. Megkezdődött a normalazitás. A dolgozó követelte a normális fizetésnek legalább a hányadát, néha a korrupció közrejátszásával, de kétségtelen, hogy megkerülve a normakönyv előirásait mind nagyobb és nagyobb számban alkalmaztak időt, (idő bért) s igy sikerült emelni és elérni a fentebb emlitett béreket. Mindamellett a reálbér erős csökkenést mutatott, mert az árak ugyanakkor erős iramban emelkedtek. Igy például a cipő 350-500-forintra, a ruha 1000 forintra a felvágott 2,4o-ről 4,oo forintra (lo dekagramm) stb. Arányitva tehát egy dolgozónak minimum 1600-1700 forintot kellett volna keresni, hogy rendesen megéljen, ezzel szemben csak 1200 forintot keresett. A valóságos és a szükséges kereset közötti különbség egy részét a dolgozó valami külön keresettel igyekezett pótolni. Elszaporodott a " fusi ", vagyis fekete ill. mellék munka. A szerszámokat és az anyagot rendszeresen a vállalattól"szerezték" be, azaz elsajátitottak. (Nem lehet lopásnak nevezni.) A mellék munkákat nem egy esetben munkaidő alatt csinálták... De ettől függetlenül is megnövekedett a korrupció és a lopás. Ide vezetett az a bérpolitika, amelynek alapelve:" mindenki képességéé szerint, mindenki munkája arányában..."

Az életszinvonal csökkenésének okát elsősorban a tulzott ipari beruházásokban kell keresni.

Ismeretes, hogy Magyarországon a hároméves terv végén felmerült egy vaskombinát épitésének terve. A kombinát épitését meg is kezdték Mohácson. Az időközi nemzetközi helyzet változása, Moszkva szembefordulása Belgráddal kizárták annak lehetőségét, hogy ezt a jugoszláv,- magyar közös érdekeket szolgáló, a petrpzsényi vasércre alapozott kombinátot Mohácson épitsék fel. A nagy költséggel elkezdett alapozási és felmérési munkákat abbahagyták és egy Krivjorog-i vasércre és Kuznyeck-i szénre alapozott kombinát épitéséhez laftak hozzá

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Dunapentelén. (későbbi Stalinváros).

A dunapentelei felmérési munkákat azonban olyan szakértelemnélkül végezték, hogy a Vasmü ma is állandóan süllyed, mert a talajtechnikai vizsgálatokat elhamarkodták, nem beszélve a drága épitkezési költségekröl, amellett maga az épités is sokszorosan többe került, mint az igazi tervszerüseg mellett került volna.

1. A sztalinvárosi Föutcát elöbb burkoltáj, majd a burkolatot feltörték, hogy a csatornahálózatot megcsináljak.

2. Az Épületvillanyszerelö Vállalet egyik szerelö részlegének anyagraktára egy kitermelt földgödörben volt. Ugyanitt volt egy kisebb szerelö mühely is. Egy reggel az oda beosztott dolgozók nem találták meg a raktárt és a munkahelyet. A tényállás az,hogy az éjjel dönperekkel feltöltötték az egész kornyéket és igy betemették a többmillió forint értékü raktárt.is.

3. Elöfordult az is, hogy a betemetett gödröket, ismét ki kellett ásni, és az exkavátor e munka közben egy eltemetett betonkeveröt ásott ki.

A sztalinvárosi mérhetetlen anyagpocséklás, mely magyarországon már koztudomásu, elöbbi példái csak nagyon kis mértékben világitanak rá a tervszertlen anyaggazdálkodás következményeire.

A földalatti vasutépités Budapesten hasonló módon történt. Ezt sem elözte meg kellö talajvizsgálat. Állandó vizbetörések közepette dolgoztak, anyaghiány és szükséges müszaki felszerelés teljes mértekben hiányzott. Az atmoszferikus nyomás a keszonokban olyan nagy volt, hogy a munkások egy idö után sulyos szervi betegségekkel kórházba kerültek, vagy megkapták az ismert keszonbetegséget, mely teljesen munkaképtelenné tette öket. A talajmechanikai vizsgálatok hiányos voltára jellemzö, nem vették figyelembe például, hogy a Nagykörut vonalában valami-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

kor a Duna egyik ága folyt és a talajviz levezetés a vizelzáró rétegek elhelyezkedése következtében a Boráros tér felé történik. Igy következhetett be az, hogy hogy a Keleti Pályaudvar Blaha Lujza téri épitkezé során kiszoritott talajviz a József köruti házak pincéiben tort fel/

A magyar-cseh kooperáció keretében épitették az Inotai Erőművet. A csehek szallitották az áramfejlesztő forgórészeit. Nem egyszer előfordult, hogy az országos hálózatban áramzavarok keletkeztek, mert a forgó részek rosszak voltak, sőt életveszélyessekké váltak.

Igy nézett ki tehát a nehézipar fejlesztésének politikája. Azokat a szakembereket, akik felemelték szavakat ez ellen - letartóztatták és sulyos börtön büntetésre itélték. Bár nem közvetlenül a nehéziparból vett példa, de jellemző, hogy Pap Simont a MAORT főmérnökét, ismert olajkutató mérnököt csak azért itélték börtönbüntetésre, mert felemelte szavát a rablógazdálkodó olajtermelés ellen, és állitotta, hogy az olajmezőket elvizesedés veszélye fenyegeti, ha a földgázt szabadon engedik. Később Pap Simon jóslata bevált, de akkot már nem lehetett segiteni.

Ugyanakkor amikor egyik irányban anyagilag igen megerőltető nehézipar fejlesztés folyt, a hagyományos magyar iparokat elhanyagolták. Legjellemzőbb erre a textilgyártás. A Goldberger gyár selymét, vagy a Richards Richard szövetjeit a háboru elött örömmel vették a külföldi piacon.

Mivel az üzemek fejlesztésére alig forditottak összeget, a Könnyüipar termékei elvesztették versenyképességüket a külfölddel szemben. Sulyosbitotta a helyzetet, hogy az u.n. nyersanyagszállitási szerződések egyik pontjában Moszkva kikötötte magának az átvételi előnyt.

Tekintettel arra, hogy a szovjet az átvett árut legtöbbnyire reexportálta, az átvételi árat igen alacsonyan szabták meg. Ez az ármegállapitás burkolt formában az u.n. Rubel paritás formájában történt. Ez alatt azt kell érteni, hogy

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

amig a Rubel valóságos vásárló értéke 1,3o forint körül mozog, addig a hivatalos Rubel kurzus alapján 1 Rubelért 2,8o forintot kellett adni. Devizaforintra átszámitva az igy előálló veszteség devizaforintonként a következő:

1 devizaforint egyenlő 4,5o Forinttal.

tehát 1 Forint megfelel 0,22 devizaforintnak.

Ezek szerint 1 Rubel a hivatalos kurzus szerint 12,73 devizaforint.

A valóságban azonban 5,9 devizaforint tesz ki 1 Rubelt.

Mindenegyes Rubelon tehát a magyar államnak 6,83 devizaforint árfolyamkülönbözeti deviza vesztesége van. Ez pedig majdnem 50%-nak felel meg. Alátámasztásul szolgáljon a " Népszabadság " március 24-iki számában " Előnyösen kereskedünk a Szovjetunióval?" c. cikk, ahonnan idézzük a következő kitételt.:

"... Egy Rubel csak körülbelül másfél forint értékü... A Szovjetunióval egy évben az áruforgalmon kivüli pénzforgalmunk mintegy 12o millió devizaforint volt. Erre évenként 50-60 millió devizaforintot ráfizettünk." A Szovjetunió pedig ugyanakkor a cikkeket export nyereséggel adta tovább. De nem csak ezek voltak az ipar fejlesztésének akadályozó momentumai, hanem a szovjet-magyar gazdasági szerződések olyan pontjai is, amelyeket nyilvánosságra sohasem hoztak, és amelyeknaka nyilvánosságra hozatalát követelte októberben a magyar nép.

A legjellemzőbbeket emlitve ilyenek voltak az uránra, a bauxitra és a bihari olajmazőkre vonatkozó szerződések.

Ismeretes, hogy az Euratom megalakulásának tervével egyidőben a Szovjetunió is igyekezett létrehozni egy keleti közös atomtömböt. Az erre vonatkozó szerződéseket meg is kötötték. Egy ilyen szerződés keretébe tartozott , hogy Magyarország az uránkitermelést a Szovjetunióra engedményezi, vagyis a Szovjetuniónak elővételi joga van a magyar uránra. E kédésnél nem az a lényeges, hogy az uránbányászás, illetve kutatás Magyarországon már olyan stádiumban lett volna, hogy az ország komoly mennyiségü uránt tudott volna előállitani, hanem az, hogy a " baráti " Szovjetunió már a kutatások megindulásakor monopolizálja magának a magyar uránt

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

és ezzel Magyarországot elüsse az ebből származó gazdasági nyereségtől.

Az uránszerződéssel kapcsolatban az ismert magyar atomfizikus Jánossy Lajos professzor a következő nyilatkozatot tette 1956 november 2-án a " Magyar Nemzet"-ben: " ...A szovjet hatóságok mindent szigoruan őriztek, ami az uránnal összefüggött. Nem csak a kutatókat nem akarták bevonni, hanem a szakembereket sem vonták be és még gazdasági feltárásokat sem volt lehetséges végezni, ugy, hogy a magyar szakemberek tökéletes sötétben voltak."

A " Magyar Honvéd " október 31-én Györgyi Miklós gépészmérnöknek az Országos Tervező Iroda egyik alkalmazottjának tájékoztatását közölte: " A bánya fedőneve Bauxit Bánya Vállalat. Névleges igazgatója egy Takács nevezetü. A munkálatok igazi vezetője BOGOMOLOV szovjet meghatalmazott miniszter, főmérnöke BEZUP szovjet mérnök. A vállalatnál eddig csak három osztálynak volt magyar vezetője, - (egyik KUVÉSS József főkönyvelő,- a szerző megjegyzése-) a többi részleg élén oroszok álltak. Az egész geológiai rész, a próbafurások és kutatás, valamint az aknák is orosz kézen voltak, ezért megfelelő tajékoztatást eddig nem lehetett szerezni. A kiszivárgott hirek szerint a Kővágószöllösi üzemnek január elsején kellett volna uránércet a felszinre hozni. Jelenleg még csak meddő kőzeteket hoznak fel."

A bányatelep bejáratát AVH-ok őrizték és csak miniszteri engedéllyel lehetett oda bejutni. 1956 februárjában a kövágószöllösi telep kb. 350-400 munkást foglalkoztatott, többnyire a környékbeli dolgozókat. A fizetések országos viszonylatban igen magasak voltak. A furásoknál alkalmazott gépek és azok vezető kezelői szovjet emberek voltak.

A jelenlegi magyar hatóság ezt a szerződést most, a forradalom után továbbra is fentartja. A legutolsó magyar-szovjet tárgyalásokból kiderül, hogy a felesleges uránércet Magyarország " mindkét fíre nézve kedvező áron " adja el a szovjetnek. Hogy a kedvező ár és a felesleges készlet mit jelent az ezek után érthető...

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A kommunista vezetők egyes programbeszédjeikben a tervgazdálkodásnál mutatkozó nehézsegeket két okkal magyarázzák.

Az első a termelési tervnek csak mennyiségi és nem minőségi teljesitése, a másik az ipar tulzott centralizáltsága, vagy decentralizáltsága a szerint, hogy előzőleg decentralizálva volt vagy centralizálva.

Az első esetre jellemző példa, amely az 1950-es évek elején keseritette meg a magyar dolgozókat:

A Budafoki Zománc Gyár teljesitette ugyan a lábasgyártási tervét, mégsem tudtak a háziasszonyok 5 liter üttartalmon aluli méretü lábast vagy fazekat kapni. A vizsgálat megállapitotta, hogy a vállalat nem egyes tipusokra kapott tervet, hanem csak egy u.n. globális terszámmal látták el és ennek következtében a gyár vezetősége a magasabb prémium elérésének reményében, az leggyorsabban gyártható tipust az öt literes és ennél nagyobb tipusu fazekakat ill. lábosokat kezdte gyártani.

Hasonló volt a helyzet a női cipőknél, ahol viszont nem gyártottak 35-ös 36-os cipőket, mert itt viszonylag magas volt a hulladék. Mindez az 1954-ben felkapott "termelj többet hulladék nélül" mozgalom miatt.

xA második esetre legjellemzőbb példa az épitőipar:

Ez az iparág az erősen kézmüipari jellegénél fogva (gyárépitést kivéve, ahol már előregyártott elemekkel dolgoztak) erősen deficites volt. A deficit oka az ílandó tervmódositásokból adódott. Vorosilov veje Szijjártó Épitésügyi Miniszter olyan bürokrata tervezetet épitett ki, melynek költsége az épitőipar önköltségét erősen megemelte.

Az épitőipar tagozódása például a következő volt: Igazgatóság
Trösztök
Vállalatok
Főépitésvezetőségek
Épitésvezetőségek
Kirendeltségek.

Plusz a katonai épitkezőosztályok, melyek együtt müködtek a TröszTökkel.

Az ápitő-anyaggyártás az épitőiparhoz tartozott, az épitőgép elosztás viszont

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

a Közlekedésügyi Minisztériumhoz, ugyanis az ők építő gépeket a Közlekedésügyi Minisztérium egyik vállalata importálta, de ugyanakkor a Közlekedésügyi Minisztériumhoz tartoztak az u.n. mélyépitő vállalatok. Először a két tárca között indult meg a harc. Az Építésügyi Minisztérium nem adott anyagot, a Közlekedésügyi Minisztérium pedig nem adott gépet. Időközben az Építésügyi Minisztériumból - a Helyiipari Minisztérium alakulásával egyidőben 1951-52-ben - kiváltak az u.n. Tanácsi Építőipari Vállalatok. Mivel az Építésügyi Minisztérium bázisa igy meggyöngült, megállapodtak abban, hogy egymást anyaggal és géppel ellátják, viszont a lakóház tatarozásához nem adnak gépet, az anyagkiutalásokat korlátozzák a helyiipari vállalatok felé és az ott foglalkoztatott dolgozók 10%-kal kevesebb bért kapnak csak. (Egy kőmüves mester fizetése 1000-1300 forint és egy segédmunkás fizetése 500-900 forint körül mozgott.)

Egy évvel később történt a Trösztök megszüntetése és a vállalatok összevonása. 1955-ben a mamutvállalatokat kisebb vállalatokra bontották, hogy 1956-ban ismét összevonják őket. Időközben többször változtatták az építőipari költségvetési árakat, a számlázási rendszert, az anyagbeszerzési és anyagnyilvántartási árakat. Elképzelhető, hogy mi következett ebből. Ez a folyamat nem csak az építőiparban zajlott le, hanem más iparágakban is. A decentralizálás illetve centralizálás folyamata csak arra volt jó, hogy az egyes vállalatok veszteségeit elfedje, mert mire az építőipari vállalatnál, vagy létesitmény építésnél a gazdasági lehetetlenülésekre, addigra vagy felszámolták már a vállalatot, vagy már a harmadik, vagy negyedik "uj" vállalat, valójában azonban az átszervezett régi végezte az épitkezést és vajon ki keresett volna a felszámolás mögött hibát. Az átalakult régi vállalat vezetői, vagy az igazgatóság, amely addigra megszünt. Egyik sem, mert nem volt érdekük, hogy egy sor visszaélésre fényderüljön. A decentralizálás csak egyre volt jó, hogy ezt a tervet módositása is kövesse és igy a mindenkori nehézség a"lakkozott" (elferditett, a hibákra rá nem mutató irás) jelentésekben eltünt.

Rákosiék minden centralizáció, vagy decentralizáció előtt az gazdaságos

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

vezetés megjavitásáról beszéltek. Sohasem beszéltek azonban az üzemek önállóságáról. Igy tehát az egyes ilyen átszervezések nem az üzemvezetés megjavitását célozták, hanem a tervgazdálkodás csődjének leleplezését szolgálták.

A nehézipar egyoldalu fejlesztése nem csak az iparon belül hozott létre aránytalanságokat, de a mezőgazdaság fejlődését is megnehezitette, sőt visszavetette.

Már az 1953-évi kormányprogram idejében Nagy Imre bejelentette, hogy a nehézipar tulzott fejlesztése miatt, a mezőgazdaságba nem ruháztak be eleget, ennek során a mezőgazdaság gépesitése és a gépesitéssel együttjáró magasabb terméshozam elmaradt a nemzetközi átlagtól.

A magyar mezőgazdaságot az erőszakos termelőszövetkezeti politikával tették tönkre egyrészt, másrészt pedig az állami gazdaságok szakszerütlen vezetésével. Ha figyelembe veszük, hogy a termelőszövetkezeti politika az egyéni paraszt termelési kedvét elvette, akkor eljutUnk a mezőgazdaság és annak politikájának teljes csődjéhez. A rezsim fennen hirdette az alábbi két jelszót: " támaszkodj a szegényparasztra, szövetkezz a középparaszttal és egy percre se szüntesd meg a harcot a kulák ellen " továbbá " a kisáru termelés nap, mint nap szüli a kapitalizmust."

Rákosi Mátyás 1948 augusztusában Kecskeméten meghirdette a " párt szövetkezeti politikáját, a szocializmus épitésének megkezdését falun." A szövetkezetek létrehozása állitólag azért vált szükségessé, hogy"a mezőgazdaságban is megszünjék a társadalmi termelés és az egyéni kisajátitás" és néhány év alatt azt felváltsa " a társadalmi termelés és a társadalmi kisajátitás".

A szövetkezetek alakitását két gazdaságpolitikai okkal támasztották alá. Az egyik ok, az egyéni termelők kollektivizálása során használt tétel, (a "kisárutermelés nap, mint nap szüli a kapitalizmust") a másik ok pedig, hogy az egyéni három-négy holdas nadrágszijj parcellákon a termelés gazdaságilag nem előnyös,

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

és az alacsony terméshozam gazdasági válságot idézhet elő. Ez utóbbi ellentéte a földosztáskor hirdetett jelszónak, hogy a magyar agrár politika alapja a kisparcellákon létesitett belterjes (öntözéses) kertgazdaság.

A szövetkezeti politika - nagyüzemi termelést jelent, amely kétségtelenül kellő szervézés, igazi önkéntesség alapján és nagyfoku gépesités mellett - a növekvő igényeket kielégithette volna, de az állandó tagositások, az önkéntesség és a fokozatosság elvének megsértése, valamint az egyébb represszios intézkedések mellett termelési bizonytalanságot idézett elő. Ugyanakkor a szövetkezeteket nem látták el megfelelő mezőgazdasági gépekkel s az őket kiszolgálni hivatott gépállomásokat olyan utasitásokkal látták el, hogy elsősorban az Á llami Gazdaságok földjét kell megmüvelniök. A szövetkezeteket dezorganizálta az is, hogy az elnők legtöbb esetben politikai megbizott volt, az agronómus pedig átképzett személy. Ez a termelési politika, amely nem vette figyelembe a szántóterület korlátolt voltát, hanem uj növényi kulturák meghonositása céljéból, régi mezőgazdasági kulturákat szoritott össze kisebb területre, anélkül, hogy a termőtalaj megfelelő megjavitásáról gondoskodtak volna. Az uj kulturák meghonositásánál nem vették figyelembe az éghajlati és talajviszonyokat sem. Kétségtelen, hogy az 1930-as évek közepén elkezdtett árasztásos rizstermelés továbbfejlesztése a Békés megyei szikes területeken sikerrel járt, de a gyapot a gumipitypang, a kenák és a rémi termelésének kisérletei többszáz millió forintba kerültek s ugyanakkor kudarccal végződtek. A növények nem aklimatizálódtak, erodálták a termőtalajt s megnehezitették az ország gabona ellátását.

A szövetkezetektől azt kivánták, hogy földjeiken a kieső területek termelési hiányát is termeljék meg. Irreális tervszámokat kaptak, nem vették figyelembe a tervezésnél a hagyományos kulturákat, trágyázást s igy rossz termés idején különösen, de jó termés esetén sem tudott a legtöbb szövetkezet eleget tenni az állammal szembeni beadási kötelesettségének.

A munkaegységek kifizetése, továbbá a termelés fejlesztésére hiteleket

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

kellett felvenniök, amelyeket nem tudtak visszafizetni az államnak, ezért eladósodtak. Az állam egyes esetekben elengedte az adóság egy részét, vagy kitolta a kifizetés határidejét.

A szövetkezeti tagok láfván, hogy a szövetkezeti jövedelemből megélni nem lehet, az u.n. háztáji gazdaság fejlesztésével kezdtek foglalkozni. Az állami készletekben mutatkozó időszakos hiányok következtében az feketézés vörös fonalként huzódott végig. A fekete piaci árakra jellemző, hogy mig 1 q kukorica hivatalosan 40 forint volt, addig feketén 4-500 forint. A széne hivatalos ára 25 forint volt, szemben a fekete piac 150 forintos árával. stb.

A szövetkezeti belépés önkéntességének elve valójában csak papiron létezett. A valóságban a legdurvább eszközökkel kényszeritették a parasztot a kollektiv gazdálkodásba.

1951-52 telén tanuja voltam Székely nevezetü községben (Szabolcs- Szatmár megye) a szövetkezet " önkéntességének". A falu lakóságának legnagyobb része a háboru elött uraságí cseléd volt, a földosztás után pedig családonként 3-5 hold földterületben részesültek. 1951 őszén a falu mindenegyes lakójára olyan magas adókat vetettek ki, hogy ezt képtelenek voltak megfizetni. A Községi Tánácsházáról, akkor bizalmasan figyelmeztették őket, hogyha belépnek a szövetkezetbe, akkor semmiféle adót nem kell fizetniök. A parasztok azonbah inkább kifizették (eladva teljes állatállományukat) sem mint hogy beléptek volna a szövetkezetbe. Ekkor ujabb beszolgáltatást követeltek tőlük. A lakosság felvonult a Tanácsháza elé és követelte, hogy ezt a különleges adót semmisitsék meg és egyhanguan kijelentették, hogy a szövetkezetbe nem lépnek be. Egy óra mulva megérkezett a nyiregyházi és a kisvárdai AMH a családfökkel külön külön "meggyőző eszközökkel elbeszélgettek " (ami annyit jelentett, hogy az elhurcoltakat rettenetesen megverték, egyeseket ott is tartottak a börtönben, mint lázitókat és a község felbujtóit.) és másnap már mindenki aláirta a belépési nyilatkozatot a szövetkezetbe. Igy lett Székely"szocialista község".

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Az ilyen szövetkezeti politika mellett az egyénien gazdálkodó birtokosok aránylag a nagy beszolgáltatási és adóterhek mellett is rentábilisabban termeltek. Az erőszakos szövetkezés és az állandó tagositás arra kényszeritették az egyénileg dolgozó parasztot, hogy a birtokában lévő földterületen rablógazdálkodást folytasson. Ugyanakkor az egyénileg müvelt földek viszonylagos magasabb terméshozama bomlasztóan hatott a szövetkezetekre. Ezzel egyidőben megindult a menekülés a faluról a város felé, ez viszont a mezőgazdaságban munkaerőhiány idézett elő. A munkaerőhiány elsősorban az Állami Gazdaságokban éreztette hatását. Mert mig az üzemi munkás átlagkeresete 8-900 forint körül mozgot, addig az Állami Gazdaságok dolgozóinak a fizetése nem hadta meg a 6-700 forintot.

Az Állami Gazdaságokban kisérleteztek legelőször az uj növények meghonositásával. Az Állami Gazdaságok javára tagositották a szövetkezeteket is, tehát a mazőgazdaság két u.n. szocialista szektorán belül is éles harc folyt a jobb termőföldért. A kormány teljes tervszerüséget hirdetett e gazdaságokban, ennek eredménye a felnövekedett bürokrácia lett. A vezetők hozzánem értő emberek voltak, s az agronomusokat, akik az állami gazdaságok alakulásakor a volt földesuri birtokokról, ahol,gazdatisztek voltak, vették át, ha egy egy rossz intézkedés ellen tiltakoztak, legjobb esetben elbocsátották, de legtöbb esetben mint a szocializmus épitésének akadályozóit szabotálóknak minősitették és letartóztatták. Ha azonban nem tiltakoztak, és az Állami Gazdaság évi mérlege deficittel zárult, akkor is őket vették elő és nem egyesetben sulyos börtönbuntetést kaptak. Ugyanigy jártak a mezőgazdasági szakemberek, ha tiltakoztak a magyarországi éghajlati és talajviszonyok között nem termelhető a nép által"politikai növényeknek" nevezet gyapot rizs stb. termelése ellen.

Ez ellen az irányzat ellen még a nem mezőgazdasági szakemberek is felemelték szavukat igy többek között Kolozsváry Grandpierre Emil az " Irodalmi Ujság " 1956 október 13-i számában a " Politikai növény"c. cikkében: "... A gazdaságilag értelmetlen rendelkezéseknek politikai okuk van; a gyapottermelés gazda-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

ságilag értelmetlen, tehát a gyapotttermelés politikai müvelet. Innen már csak egy lépés, hogy a gyapot nem gazdasági, hanem politikai növény."

A kisiparban és a kiskereskedelemben alakult szövetkezetek ugyanazon jelleggel alakultak, mint a paraszti szövetkezetek, tehát ugyanazon hiányosságokat és hibákat hordoztak magukban. A szövetkezetek, amelyek lényegében ugyanazokkal az egyszerü termelőeszközökkel dolgoztak, amelyekkel a szövetkezeti tagok belépésük előtt végezték napi munkájukat, igen nagy létszámu bürokrata apparátust tartottak el, a termelés irányitására és ellenőrzésére. A szövetkezeti nyereségből kellett eltartani a közép és felső irányitó szerveket is és ezért legtöbbjük nem is lehetett rentábilis. Olyan esetekben, amikor valamely szövetkezet nyeresége a szokásosnál magasabb volt, rendszerint átalakitották az előbbi szövetkezeteket vállalattá (szövetkezeti vállalattá) majd állami vállalattá.

A szövetkezetek kialakulásának értelmezése előtt szükséges a"felszabadulás" utáni helyzetét megvizsgálni a kisiparnak.

A kisipar részesedése a nemzeti jövedelemben a háboru előtt igen jelentős részt foglalt el, és még a Rákosi rendszer szocialista statisztikája is elismerte, hogy ez a részesedés cc. 30% volt. A háboru előtti kisipar -mivel egyes iparágak kifejezetten exportra termeltek - a hazai szükségletek kielégitése mellett valutaszerző kisipar volt.

Gyökeresen megváltozott a helyzet 1946-47 után. A kommunista vezetés miként a mezőgazdaságban, itt is a lenini tételt alkalmazva, megkezdték a kisipar felszámolását. A " fordulat éve " után (1948) már csak beszáltek az egyéni kezdeményezés szabadságáról, de gyakorlatilag a legerőszakosabb eszkozokkel elnyomtak minden ilyen kisérletet. A kisipar nem kapott anyagot, vagy ha kapott, igen magas áron. Az adóterheket állandóan emelték, s ha a kisiparos mégsem volt hajlandó önmállóságát feladni, mindig találtak módot arra, hogy feketézőnek, árdrágitónak nevezzék, hogy alkalmuk legyen a versenytársat az utból félreállitani. Ez a félreállitás többnyire vagyon elkobzással és sokévi börtönbüntetéssel járt.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A kisiparos, hogy a megrendeléseinek eleget tudjon tenni - az anyaghiány ellenére, kénytelen volt különféle kiutakat keresni. Az egyik lehetőség a nyersanyagnak a hazai feketepiacról való beszerzése volt. A feketepiac egyik sajátos fajtája az, hogy egyes a rendszer előtt megbizhatónak ismert káderek hajlandók voltak jó pénzért olyan anyagokra kiutalást adni, amelyekre egyébként hivatalosan nem lett volna lehetőség. Jellemző példa erre, hogy az Épitőanyagipari Ellátó Vállalat Sekely által vezetett osztálya egész a forradalomig hajlandó volt kiutalást adni téglára, ha 10.000 db. után 500 forintot, cserépnél, ha 1000 darab után 200 forintot, s betongömbvasra, ha tonnánként 100 forintot kaptak.

Az anyagbeszerzés másik, kevésbbé veszélyes , de sokkal költségesebb útja a Külföldi szeretet-csomagokban érkezett és elvámolt nyersanyagok vétele volt. Igy jutottak anyaghoz a kötőiparosok, bőrárukészitők. Az ebből adódó árkülönbözetet a fogyasztó s részben maga a kisiparos fizette meg. Például: 1 kg ausztrál gyapjufonal vámmal együtt 7-900 forint körül került eladásra. Ennek következtében egy női kardigán ára 6-700 forint volt.

Az állami vállalatok kisiparossal csak akkor végeztethettek munkát, ha állami, vagy szövetkezeti vállalat a munkat lemondta, vagy azt nem gyártotta. Amennyiben ilyen nyilatkozatot kiadtak, fellépett egy árdrágitó tényező a korrupció. A vállalat illetékes dolgozói az agyonnyomorgatott kisiparost felszólitották, hogy részükre a munkalakalomárt külön fizessenen. Ez a külön fizettség a számla mintegy 10%-át tette ki.

A lenini elveket alkalmazták akkor, amikor a kisiparost választut elé állitották, vagy megmarad mint egyéni, s akkor veszélynek teszi ki magát, vagy feladja üzemét és üzembe megy dolgozni, vagy belép a kisipari szövetkezetbe. Ez az irányzat 1949 végén kezdett erősödni az akkor elhatározott szövetkezeti törvény előkészitésekkor, majd 1950-52-ben érte el csucspontját, mikor Gerő Ernő már arról beszélt, hogy a második ~~ötö~~ 5 éves terv végére minden területen létrehozzák a 100%-os szocialista termelést, a teljes kollektivizálást.

A kisiparos anyagi tonkretétele a kisipari termelőszövetkezetbe való belé-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

pésének pillanatában sem szünt meg. Hogy tagként felvegyék, volt üzemének felszerelését, mint hozzájárulást a szövetkezet állóeszközeihez, be kellett vinnie a szövetkezetbe. A bevitt termelőeszközt és nyersanyagot, legyen az bár vadonat uj, egy az OKISZ szakmai szövetkezeti központjából kiküldött az állam érdekeit szolgáló bizottság becsulte meg, illetve értékelte le. A különböző bevitt eszközök ellenértékét a volt tulajdonos a szövetkezettől három év leforgása alatt kapta meg, abban az esetben, ha a nyereségnek erre elkülönitett része fedezetet nyujtott. Ha a szövetkezet évvégi mérlegei veszteséggel zárultak, a volt tulajdonos a szövetkezeti törvény értelmében pénzét elvesztette.

Ha egy-egy ritkaságszámba menő kisiparos a nehéz és kényszeritő körülmények ellenére is kitartott önállósága mellett, a kormánynak meg voltak az eszközei arra, hogy ezek ellen a legsulyosabb gazdasági szankciókkal lépjen fel. Igy például 1953-ig alkalmazottat nem tarthatott, adóját igen magas összegben állapitották meg.

Mivel a kötött tervgazdálkodási rendszer, amely amunka legutolsó mozzanatát és a fogyasztást magát is megakarja szabni, tervszerülenséget követ el és igy gazdasági lehetetlenülések állnak elő, - a kormányzat egy-egy ilyen periodusában a kisiparos kérdést, mint munkanálküliség csokkentőt igyakszik felhasználni. Ilyen esetekben a kisipar fejlesztésének problémáiról kezdenek beszélni.

Igy volt ez 1953-ban is. Ebben az időben a kisiparosok öállósitási kölcsönt kaphattak. A kölcsön felső határa 10.000 forint volt. Felsőbb utasitásra azonban az Országos Takarékpénztár legfeljebb 3-4000 forintot fizetett ki. Rákosi ezt azzal indokolta, hogy " több kisiparost akarnak kölcsönbe részesiteni" és az u.n. latens magántőkét be kell vonni a termelésbe,. Hogy a magántőke ne erősodhessék meg, azonnal pénzügyi szankciókat is hoztak. Már nem csak a jövedelmi adót növelték, hanem a foglakoztatott munkások után is progressziv adót állapitottak meg. Egy munkás után 400 forintot, 2 munkás után 1200 forintot és minden további

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

munkás foglalkoztatása esetén további 1200 forintot.

A termelés társadalmasitptt és egyébb szektoraiban mutatkozó ellentétek a hidegháborus hangulat fenntartása idején a szocialista országokban ellentmondásokká fajultak. A nap, mint nap jobban érzhető gazdasági nehézségek teljes mértekben a dolgozók vállain nyugodtak, és ~~Sztálin~~ Sztálin halála után Malenkov, majd később Hruscsov és Bulganyin már nyiltan bevallották a tényeknek egy töredékét a nehéz gazdasági helyzetről.

1953-ban Vorkután az internáló táborban lázadás volt. Ezt követték a Berlini zavargás, a magyar ~~események~~ események,(juniusi kormányprogram) . A nehézségek u.n. feltárása mellett arról beszéltek, hogy mindezt két ok idézte elő. Az egyik a " jogos " kritika elnyomása, a másik a nyugati piactól való elzárkózás,.

Egyik napról a másikra arról kezdtek beszélni, hogy egyes embereket igaztalanul nyomtak el, hogy az ellenvélemény nem jelent okvetlenül reakciót, hogy békében akarunk élni s ép ezért a nemzetközi kapcsolatokat gazdasági, politikai és kulturális vonalon erősiteni kell. Kereskedelmi szerződéseket kell kötni, a törvényességet meg kell szilárditani stb,stb.

Hruscsov és Bulganyin látogató körutra indultak. Meglátogatták a távol és közepkeletet. Szoros barátságot igyekeztek kötni Indiával, Egyiptommal és Sziriával stb. (Mint a következmények mutatják nem is sikertelenül). Létrehozták a Bantung értekezletet. Ezzel, illetve ezekkel a lépésekkel kettős célt akartak elérni. Megerősitették a kommunisták pozicióit Ázsiában és megtették az első lépéseket, hogy valóraváltsák azt a lenini tételt, hogy Oroszország Kina és India"szocialista átalakulásával" világviszonylatban a győzelem biztositottnak lássék, tehát a viszonylag gyengülő ~~európai~~ európai pozicók helyett Ázsiában szerezni szövetségest, - ez az egyik cél; mig a másik cél az hogy a SEATOval szemben " semleges " tömöt épitsenek ki.

1953-ban és 1954-ben a szovjet uj játékba kezdett. Mig egyik oldalon az

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

osztrák államszerződés megkötéséért, Ausztria semlegesitéséért kezdett "lát szólag" harcolni, addig a másik oldalon országától távolfekvő nyugati érdekszférában igyekezett poziciót szerezni magának. Ez volt az oka az egyiptomi utazgatásoknak is. Ezzel egyidőben Jugoszlávia felé baráti hangokat kezdett hallatni. Igen érdekesen alakult ebben az időben a szovjet védelmi helyzet. Ha sok vonásban eltér is, de leveiben nem az 1938-40 évi lépéseitől, amikor a háborura való felkészülése idején a haditerületté válható saját területéről az ellenfelet igyekszik hátrébb tólni. Hogy elterelje a figyelmet, a XX.Kongresszuson Titoékkal szemben revidiált álláspontjukról és Sztalin hibáiról kezdtek beszélni. Jugoszláviával azért javitotta meg kapcsolatait, hogy a külföldi kommunista pártokban a moszkovita és a titoista frakciókat egyesitse, de célja volt azis, hogy Titot ujra szorosan a moszkovita táborhoz csatolja.

m A sztálinkultusz lerombolásának célja, részben a hátországi helyzet megszilárditása, részben pedig nyugat felé egy enyhülési folyamat megindulásának kezdete. A Sztálinról lerántott lepel készületlenül érte ugy a párttagokat, mint a pártonkivülieket. Igy célját nem érte el. Megosztotta az embereket, nem erősitett, hanem gyengitett a belső helyzeten. A szabad kritika sok mindent felszinre hozott. Egyik napról a másikra omlottak össze egyes trockiista perek. Olyan tételeket, mint például az osztályharc éleződése, a szocialismus épitésének egyetlen utja, a formális logika tagadása, - visszavontak. Ezzel bizonytalanná tették az embereket (illetve már csak a párttagokat) világnézeti felfogásukban. Természetesen mindezek nem maradtak elszigetelve a szovjetben, de átterjedtek a népidemokratikus országokra és igy Magyarországra is. Magyarországon is felszabadult a kritika. Ez természetesen nem jelentett igazán kritikai szabadságot.

Bár Rákosiék adagolva igyekezték a XX. Kongresszus anyagát közölni a magyar néppel, mégis kényetelenek voltak a Szovjetunió Kommunista Bolsevik Pártjanak levelét - ha kivánatosan is - felolvasni, s lényegében 1955 év végén ezzel a

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

levéllel kezdődött meg az a folyamat, amely mint a lejtőn guruló test a maga tehetetlenségi nyomatékánál fogva mind jobban és jobban gyorsul, hogy aztán október 23-ikán drámai módon egy nagy nemzeti forradalomban robbanjon ki.

Az SzK(b)P-ának levele először Kun Béla személyétnek tisztázta, hirtelen előjött egy ujabb történelem hamisitás. (Kun Béla a magyar TanácsKöztársaság egyik leghirhedtebb vezetője volt, később trockiizmus vádjával Sztálin kivégeztette.) A Bolsevik Párt történetének és a második világháborunak Sztálin által történt értékeléséről azt közölték, hogy nem felel meg a tényeknek. Lenin végrendeletét Sztálinról nyilvánosságrahozták. (Ebben az időben tüntek el a pesti könyvkereskedések polcairól Sztálin müvei és a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának a története cimü kommunista katekizmus.)

A magyarországi u.n. trockiista és szociáldemokrata perekről kijelentették, hogy koholmányok. A jugoszláv helyzetre azt mondták, hogy valótlanságon alapult és ezért Berija és magyarországi helyettese Péter Gábor a felelős. Bevallották a törvényesség megsértését, a kritika elnyomását. Szinte napok alatt rombolták le a szüklátókörü kommunistákban a pártvezetők iránt bizalmat, és a"marxilag csak felületesen képzett tömegekben ideológiai zürzavart idéztek elő." A kritika szabadsága alatt a vezetők tekintélye rombolódott le.

Az irók, kommunisták és párton kivüliek, akik kiábrándulva teljesen a kommuzmus eszméjéből a forradalom vezetői és előkészitői voltak, már 1955 november 10-én megtették az első lépést a forradalomhoz vezető uton. Hatvanhárom iró, müvész és rendező aláirásával memorandumot adtak át a kormánynak és a Pártnak az irói és az alkotói szabadság érdekében. Természetesen a Párt ezt a Memorandumot nem engedte publicálni, (csak sokkal később 1956 október 10-en publicálták) és az aláirókat az aláirásuk visszavonására kényszeritette. Azonban csak négyen vonták vissza. Ezután folyt le az a nevezetes beszélgetés Rákosi Mátyás és Déry Tibor iró között. A kommunista diktátor a következőket mondta Dérynek: " Ugy látom a szinészek sokkal jobb kommunisták, mint az irók, igaz-e ez Déry

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

elvtárs?" Déry Tibor (jelenleg börtöben ül) erre igy válaszolt: " Hogy jobb kommunisták azt nem tudom, de hogy jobb szinészek az biztos."

1956 május 30-ikától kezdve a megalakult Petőfi kör állandó vitákat tartott, melyek először csak gazdasági téren maradtak, de később nyilvános politikai vitákká váltak. A viták során mind több és több támadás érte Rákosi Mátyást és az aztán moszkvai parancsra lemondott, shelyébe Gerő Ernő került ideiglenesen a mgyar kommunista párt (Magyar Dolgozók Pártja) élére október 24-ig.

A Petőfi kör és az Irószövetség vitáin már a októberi hangok hallatszottak. Ekkor a párt megkisérli elfojtani az eseményeket, fellép az irók ellen, kizárja őket a pártból, de egyébb eszközökkel már nem tud ellenük eljárni.

Az eseményeket nem lehet megállitani. Megindul a rehabilitáció. A börtönökből kijött volt politikai foglyokat funkciókba állitják (lehetőleg azért vigyázva arra, hogy az illető kommunista multra tekint vissza avagy sem...)Bevonják őket az államvezetésbe. Ez sem oldja meg a belső ellentéteket, hanem mindinkább eltávolitja az embereket moszkvától és a magyarországi szálsőbaloldali csoporttól, amelyeket Rálosi majd később Gerő vezetnek.

Az"Irodalmi Ujság" az ellenzék szószékévé válik. Itt jelent meg először Benjamin Lászlónak néhány szatirikus verse (amiért az Irodalmi Ujságot akkor el is kobozzák),majd ebben a lapban látnak napvilágot a rendszert és annak politikáját biráló cikkek, vitakivonatok, értekezések. Az ellenzéki lapokhoz tartozik a"Béke és Szabadság" majd a szeptember végén megjelenő "Hétfői Hirlap".

Az irók, és a párton belüli ellenzék elérkezetnek látja az időt arra, hogy meginditsa a támadást az ujságok hasábjain a nép által annyira gyülölt és hirhedt titkosrendőrség az AVH ellen.

Heltai György igy ir az Irodalmi Ujság kotóber 20. számában:

" Ismeri e miniszter elvtárs azt az ügyészt, aki nyegle mosollyal, zsebrevágott kézzel szinte fütyürészve kért - sohasem felejtem el a képet - halált

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

a fejünkre? Tudja e , hogy az ügyész az Ugynevezett ügyészi jegyzőkönyvet minden esetben az AVH helységeiben az AVH irányitó beosztásban müködő tisztjei jelenlétében 'es általában szinte a gyanusitottak megkérdezése nélkül vette fel? Helyesli azt, hogy a védők hivatásukat megcsufolva vettek tevékeny részt az ördögi szinjátékokban? Hogy a Jogász Szövetség és az ügyvédi kamara egyes vezető funkcionáriusai olyan ügyvédek, akik arcpiritó perfidiával igyekeztek tulszárnyalni az ügyész piszkolódásait?... Hitelt érdemlő értesulések szerint az Igazságügyminisztérium nemrégiben kideritette, hogy a perekben résztvevő ügyészek, birák és védők egyrésze szervezetileg is az AVH kötelékébe tartozott... Felrugták a bünvádi eljárás minden szabályát, periratokba, vallomásokba senki sem tekinthetett bel, védővel soha egyik vádlott sem találkozhatott...elvetemült rosszhiszemü volt mindahány, ne mentegessük őket miniszter elvtárs..."

Konya Lajos az Irodalmi Ujságnak u.e. a számában igy támadja az AVH-t:

" Tudunk az összeesküvések koholt vádjairól, mikor is a nyomozó szervek diadallal lelték meg a ' bünselekmény ' bizonyitékát, a bünös szénaboglyában előzetesen [illegible] általuk elrejtett géppisztolyt. De legtöbbször ennyi sem kellett, tudunk már egyet mást a vallatási módszerekről."

Fehér Klára az emberi jogokrólir ugyanitt:

" Kinek van joga [illegible] ahhoz, hogy teljesjogu magyar állampolgárt megakadályozzon abban, hogy utlevele negyvennyolc órán belül a kezében legyen?... Itt az ideje, hogy az Igazságügy Minisztérium [illegible] és az Állami Ellenőrzés Minisztériumának dolgozói, ügyészeink és jogászaink nézzék át az elmult esztendő rendeletdzsungeljét és teremtsenek olyan rendet, amelyben nem csak azt büntetik meg aki egy vég szövetet ellpp, hanem azt is aki rablógazdálkodással tesz tönkre olajmezőt, nem tervez ládát ezer meg ezer láda gyümölcshöz és ezer másféle módon pazarolja és pusztitja azt a kincset, amiből több lakás, több autóbusz, több kenyér lehetne. És ne csak a törvénytelen határátlépésre legyen büntető szankció, de a törvénytelen személyi szabadság korlátozására is..."

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Aczél Tamás a Béke és Szabadságban a kommunista világ hazugságáról ir: " Nyolc nap alatt nem egyszer háborodtam fel; nem azok miatt amiket láttam, hanem azok miatt, akik nem engedték meg nekem, s nekünk magyaroknak, hogy a saját szemünkkel nézzük meg azt a világot, amelyről a sajtó, rádió annyit hazudott. Most már értem miért volt szükség ennyi hazugságra, miért volt szükség a valóságtól az emberek tizezreit elzárni, mert ez az elzárás tette csak lehetővé, hogy csalhatatlan és tévedhetetlen itéletüknek, ha ideig óráig is, de higyjünk..."

Napról napra látható, hogy az értelmiség és a diákság (látható, de nem lehet rajta csodálkozni, ezt mindenki természetesnek vette) teljes mértékben az ellenzék oldalára állnak. Még a pártfunkcionáriusok között is Nagy Imre rehabilitálását követelik.

A pártaparátuson belül is megoszlanak tehát az erők. A belső erőviszonyok gyengülését követik Gerőéknek a Honvédség és az Államvédelmi Hatóság, valamint a pártaparátust leépitő törekvése, melyek nyilvánvalóan csak kétségbeesett intézkedések.

A mintegy tizezer főnyi leépitésre kerülő honvédtiszt, katonatiszt sorában létbizonytalanság lép fel, nem akarnak, vagy nem tudnak visszamenni a termelésbe, viszont nem látják biztositottnak megélhetésüket az elhelyezkedés időpontjáig sem.

A sajtó nap mint nap nyilvánosságra hozza a sztálinista rendőrségi, honvédségi, államvédelmista tiszt gyászos tevékenységét, magán a párton belül a taggyüléseken és pártaktivákon napirenden vannak a botrányok. Sok esetben a már korábban leépitett volt államvédelmista kádereket a Rajk vagy egyébb ügyben elkövetett cselekedeteik miatt már polgári állásukból tartóztatják le.

A rehabilitációs perek során egyre jobban követelik a felelős személyek törvény elé állitását. Az Irodalmi Ujság 1956 október 13.-i számában " A rehabilitáció" c, cikkében a következő kérdéseket veti fel: " Kik a felelősök és

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

kik a főfelelősök? Mi van és mi lesz velük? Kik, hogyan és kik ellen harcoltak a rehabilitációért?... Nem több vért akarunk, hanem több igazságot..."

Nyilvánosságra kerül Farkas Vladimir, apjának és társainak brutális viselkedése. A Közvélemény nyomására kénytelenek őket letartóztatni. Rákosi a kompromitálás elől a Szovjetunióba menekül.

A tömegek az állandóan növekvő kritikák után kezdik látni, hogy az elmult 12 esztendő terrorintézkedéseiben a párt és annak egész Központi Bizottsága egyenlően felelős. Október 23.-i MEFESZ követelésnek a 4. pontja igy szól: " Nyilvános tárgyalást követelünk Farkas Mihály és társainak bünügyében. Rákosi Mátyást, aki elsőfokon felelős a közelmult minden bünéért és az ország tönkretevéséért, hozzák haz és állitsák a nép itélőszéke elé."

Az ifjuság a DISZ (Demokratikus Ifjusági Szövetség) -en belül is elégedetlenkedni kezd és követeli az önálló egyetemi ifjusági érdekképviselet feláll[illegible]tását.

Az egyetemi ifjuság és az irók, akik elsőrendü feladatuknak érezték a hibák és a bünök kijavitását (ha nem is sejtették, hogy ezt majd véglegesen csak fegyveres uton lehet elérni) és az akkori helyzet gyökeres [illegible]t megváltoztatását, közös plattformra jutottak a Petőfi Kör gyülésein.

A Petőfi Kör [illegible] még a háboru befejezése után felállitott népi-kollégiumi mozgalomból indul ki. Az 1946-47-es évek népi-kollégiumi mozgalmát annak idején a kormány maga is támogatta, sőt Révai József maga hangoztatta, hogy a jövendő generációt a népi-kollégista mozgalom nevelheti csak. Ezzel szemben a diktatura és a szovjet elnyomás kokozódásakor ezt a mozgalmat mint tulzott nacionalista és frakciós megmozdulást beszüntették és vezetőit bebörtönözték.

A rehabilitálások alkalmával kiszabadultak a volt népi-kollégista vezetők is, akik hamarosan maguk köré gyüjtötték a volt partizánok, az irók és az ifjuság legjobbjait (ha nem is mind legalább egy részét). Mozgalmukat támogatta

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Rajk özvegye is, aki a kommunista kormánytól kapott 200.000 forintos végkielégitést a népi kollégiumi mozgalom fellenditésére ajánlotta fel. (Egyébként kijelentette, hogy a gyilkosságot nem lehet pénzzel jóvátenni).

A Petőfi Kör vezető személyiségei azok az irók voltak, akik az 1955-ös , irók, müvészek a párthoz intézett Memorandumát aláirták. A Petőfi Kör első eredményes és nyilvános vitája után a Központi Vezetőség jobbnak látta, ha erlyes gátat vet az irók müködése elé és igy az 1956 juniusi párthatározatában erélyesen megróta a Petőfi Körben résztvevő irókat, elsősorban Tardos Tibort és Déry Tibort, és egyben betiltotta a Kör müködését. Majd megengedték ujra a Kör müködését, de nyilvános viták már nem zajlottak le. Az igy ellenzékbe vonult Petőfi Kör tagjai azonban a sajtón keresztül továbbra is tájékoztatták a közönséget a vitákról és minden alkalmat megragadtak, hogy különböző klubokban, kulturházakban a nyilvánosság elött szerepeljenek, és a széles tömegekkel,vitaésteket rendezzenek.

A Petőfikör első produktiv müködése az október 6-án megrendezett Rajk temetés volt. (Ide nagyon sokan mentek el, akik ép olyan csirkefogónak tartották a Rajkot, hiszen előzőleg ő vegeztette kimaz emberek százait.) Ez már nyilt forradalmi megmozdulásnak számitott. Mint Rajk Lászlóné mondotta: " Ez volt a forradalom főpróbája." Az itt elhangzott beszédek - Apró Antalt kivéve - követelték a felelősségrevonást és a leváltásokat. A temetés után az ujságok hangja mind izzóbbá vált.

A Hétfői Hirlap a forradalom elötti utolsó számának utcai árusitásakor vasárnap este tumultuózus jelenetek voltak és kisebb tüntetésekre került sor.

Október 22-én a Müegyetemen a MEFESZ müegyetemi tagozata kiadja és megszerkesti az ismert 16 pontot és határozatot hoznak az október 23-iki szimpátia tüntetésre. Ezt a tüntetést részben a 16 pont megvalósitása, részben pedig a lengyel események tiszteletére akarják megtartani.

A Másnapi tüntetést a déli órákban Piros László belügyminiszter betiltja,

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

majd a tömegek nyomására megengedi a tüntetést.

Október 23-án közli a Szabad Ifjuság a Petőfi Kör határozatát, melyben többek között a következőket olvashatjuk: " Javasoljuk, hogy az elmult időszak helytelennek, szektánsnak bizonyult határozatait, elsősorban az 1955 decemberi irodalmi határozatát a Központi Vezetőség vizsgálja felül, érvénytelenitse és vonja le belőle a személyi konzekvenciákat. Tárjuk a széles közvélemény elé az ugynevezett legkényesebb kérdéseket is, s külkereskedelmi szerződéseink gazdasági mérlegét, s az ország uránium készletének hasznositására vonatkozó terveket."

A Szabad Nép október 23-i vezércikkében " Uj tavaszi seregszemle" cimen a következőket irja: " Vannak olyanok, akik burzsoa restauráció veszélyét vélik felfedezni e gyülések izzó forró vitáiban. Az ilyen aggálynak - hisszük - nincs komoly alapja. Aki résztvett ezeken a gyüléseken, láthatta, hallhatta, hogy egyetemi és főiskolai fiatalságunk nem a népi demokratikus rendszer ellen, hanem a népi demokratikus rendszerért, a megtisztuló szocializ usért indult harcba.

Oktober 23-án délben mégis engedélyezte Piros a kivonulást és a diákság megindult. Hamarosan csatlakoztak hozzájuk az üzemek, hivatalok dolgozói is. Az ezutáni események ismeretesek, ugy a Pálffy téren, mint a Parlament előtt és a rádiónál.

Október 24-én hajnali 4 órakor jelentek meg a főváros utcáin az első szovjet egységek. A szovjet csapatok azonban a magyarországi vasutasok egybehangzó jelentése szerint már 12 órával a tüntetés megkezdése előtt Záhonynál átlépték a magyar határt. Ezek szerint már 22-én éjféltől kezdve vonultak be a szovjet egységek.

A forradalom megindulásának jelentőséget ad, hogy a viták szervezői, a tüntetés előkészitői, a szónokok elsősorban ellenzéki kommunisták voltak, de akadtak konzervativ kommunisták is és ez nyilvánvalóan utal arra, hogy eredeti-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

leg a vitákat és a tüntetést a tömegben lángoló forradalmi hangulat levezetésére szánták.

A harcok során Budapest térségében a már régen Magyarországon állomásozó szovjet csapatok egyrésze, látva, hogy az igazság a felkelők oldalán van, megtagadta az engedlemességet és átállt. Ezért követelték később a különböző Bizottmányok és Forradalmi Tanácsok a szabadságharcosok mellé állt szovjet katonák részére a politikai menedékjog megadását. E zt bizonyitja saját tapasztalatom is, mert novemberi bebörtönzésem ideje alatt a Fő utcai fogház másodiik emeletén többszáz szovjet tisztet láttam letartóztatva.

A forradalom győzelme után Nagy Imre vezetésével alakult meg az uj kabinet. A komprommittált miniszterek lemondtak. Megindult a demokratikus pártok szervezése. A börtönéből kiszabadult Mindszenty biboros hercegprimás vári palotájában folytatott tanácskozások alatt feltétel nélküli közös megegyezésre jutott a két protestáns egyház vezetőivel, Ordass és Ravasz püpökökkel. Mindszenty minden állitással szemben nem alakitott pártot, kifejezetten kijelentette, hogy fölötte áll a napi politikának. Az ekkor megindult pártszervezési hadjárat hiba volt, mert szétforgácsolta az ország erejét. Akkor, amikor a fő gócpontokon szovjet egységek álltak, amikor a repülőtereket megszállták, amikor állandóan ujabb egységek jöttek be az ország terültére, helytelen volt a néhány óra alatt kikovácsolódott nemzeti egységet pártharcokkal megbontani.

Sulyos hiba volt, hogy a hadsereg tagjait hazaengedték és, ahelyett, hogy a kormány leváltotta volna a rossz (komprommittált kommunista) vezetőket, megengedték, hogy a hadseregben politikai harcok desorganizáljanak. Nem rendelték el az általános készültséget és a mozgósitást, ami bizonyos mértékig biztositék lehetett volna a szovjet intervencióval szemben.

Ugyanez zajlott le a vállalatoknál és üzemeknél is. Sajnos a néhány napos stabilizáció időszaka alatt - ezt be kell vallani - a személyes bosszuhadjárat megindulása következtében a feltétlen egység bizonyos mértékben meggyengült. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a magyar nép és a szabadságharcosok mint ahogy most a kommunista sajtó terjeszti, brutálisan végeztek volna minden

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

komprommittált és vezetőszerepet játszott személlyel. Sem az általános hangulat, de sem a központi intenció nem ez volt, erre jellemző Nagy Imrének október 30-án tett nyilvánosságra nem jutott kormánynyilatkozata: "A forradalmi harcokban résztvett egységek megbizottaiból, a honvédség és a rendőrség képviselőiből, a megalakulás alatt álló munkás- és ifjusági fegyveres osztagok küldötteiből alakuló Forradalmi Karhatalmi Bizottság előkészitő bizottságának e napon történt megalakulását a Magyar Népköztársaság nevében tudomásul veszem és megerősitem. A Forradalmi Karhatalmi Bizottság szervezze meg a forradalmi harcokban résztvett egységekből, a honvédségből, a rendőrségből, a munkás- és ifjusági osztagokból alakuló uj karhatalmat. Ennek segitségével teremtse meg hazánk belső békéjének helyreállitását és az október 28-án és 30-án elhangzott kormányprogramm végrehajtásának feltételeit. A Forradalmi Karhatalmi Bizottság az általános titkos választásokkal létrehozandó uj kormány hivatalbalépéséig müködjék. Nagy Imre s.k."

Sulyos hibát követett el a forradalom törvényessége és tisztasága ellen a külföldi tudósitóknak az a csoportja, amely összeállitotta a Life Magazin forradalmi anyagát (a külön kiadás értendő ez alatt). Itt sajnos elsősorban az AVO-sok kivégzéséről láthatunk képeket. Miért nem látunk képeket a parlamenti vérengzésekről? Ettől függetlenül nem kételkedünk a Life Magazin jóindulatában.

A magyar lapok ezzel szemben a forradalom alatt felléptek az esetleges kegyetlenkedésekkel szemben. A Kis Ujság november 3-i száma közli a Magyar Irók Szövetségének nyilatkozatát: "A nép ne az utcán itélkezzék, hanem a tárgyalóteremben ... a személyi bosszu méltatlan hozzánk." Az Igazság november 2-án Szilvássy Lajos (december 15. óta letartóztatásban van) "Ne lincseljl" cimü cikkét közli: "A magyar Forradalom igaz hivei ép ugy elitélik a lincset, mint elitélik és elsöpörték a Rákosista avh-s fasizmust. Minden bünöst a törvény elé. Ez a forradalom parancsa. Az utca nem törvényszék".

A forradalom stabilizációjának időszakában egyes szovjet egységek határozottan szimpatizáltak. A Magyar Függetlenség november 3-i számában Tóth alezredes

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

irja Békéscsabáról:" Szarvastól délre egy-egy gépkocsizó szovjet ezred állomásozik. Parlamentereket küldtek hozzájuk, azt üzenték vissza, hogy azt mondták nekik, hogy fasiszták ellen kell harcolniuk. Erre megmagyarázták nekik, hogy nem fasiszták, hanem a magyar függetlenségről van szó, s ők azt üzenték vissza, hogy nem lőnek a magyar népre."

A Pravda és a szovjet propaganda karöltve a kommunista államok propagandájával fasiszta ellenforradalomnak minősitette a magyar nép megmozdulását. Ezzel szemben a Szabad Nép október 28-án a következőket irja: " Hiven az igazsághoz." cimü cikkében:" Nem értünke egyet azokkal, akik az elmult napok eseményeit sommásan ellenforradalmi, fasiszta puccskisérletnek minősitik." A Szabad Nép október 29-én pedig választ közöl a Pravda cikkére. A Pravda cikkének ez volt a cime:" A népellenes kaland összeomlása Magyarországon." A Szabad Nép igy válaszol: " Ez tévedés. Ami Budapesten történt nem volt sem népellenes, sem kaland s nem is omlott össze... Szabadságot akar Pest és Buda forradalmi népe, népszabadságot, terror és félelemmentes életet, több kenyeret és nemzeti függetlenséget. Ez volna tehát a népellenes kaland?"

A külföldi beavatkozással és alőkészitéssel kapcsolatban pedig had idézzük ez egyszer magát Lenint:" Vannak emberek, akik azt hiszik, hogy forradalom egy idegen világban rendelésre, megegyezésre születhet. Ezek az emberek vagy esztelenek, vagy provokátorok.... mi tudjuk, hogy forradalmat nem lehet se rendelésre, sem megegyezés alapján csinálni, hogy a forradalmak akkor törnek ki, amikor tizmilliók eljutnak arra a következtetésre, hogy igy tovább élni nem lehet."
(Lenin müvei 27 kötet 391 oldal, Szikra kiadás 1952.)

A haladó világ együttérzése mellett még az egyes kommunista pártok is egyetértettek a forradalom idején az eseményekkel. Igy például a kinai kormány november 2-én még igy nyilatkozott: " A lengyel és a magyar nép követelése demokrácia, a függetlenség és az egyenlőség szilárditását, a nép anyagi jólétének fokozását jelenti, és ugy véli, hogy ezek a követelések teljesen helyesek."(Népszava nov.2)

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A forradalom bukásának a szovjet intervención kivül és akommunista ügynökök aknamunkája mellett egy vezető egyéniség hiánya volt az oka. A magyar népnek nem kellettek a régi Hárty-rezsim vezető államférfiai, de egyáltalán nem biztak a fordulat évéig uralmon levő és most ujra felbukkani akaró politikai vezetőkben sem és a kommunista vezetők közül egyedül Nagy Imrében és szükebb csoportjában m volt meg a bizalom, mert ők voltak az elsők, akik szembe száltak Rákosival. (A fordulat éve után értendő.) Az ország,a nép tudta, hogy Nagy Imre kommunista, de azt is tudta róla, hogy elsősorban magyar és csak másodsorban kommunista, de semmiesetre sem embere, vagy eszköze a moszkovita csoportnak. Nagy Imre legnagyobb hibája, hogy elméleti és nem gyakorlati ember. A forradalmat nem ő vezette, hanem őt vezette a forradalom, és csak fokozatossan tudott csak odáig eljutni, hogy teljes mértékben azonositsa magát a forradalmi törekvásekkel. November elsején táviratot intézett Dag Hammarskjoldnek, melyet november 3-án megismételt: " November 1-i üzenetemben, már emlitettem, hogy ujabb szovjet katonai egységek vonultak be Magyarországra, s hogy erről a magyar kormány értesitette a szovjet nagykövetet, felmondta a varsói szerződést, kinyilatkoztatta Magyarország semlegességét, és az ENSZ-hez fordult az ország semlegességének garantálására."

Nagy Imre személyéről idézünkaz akkori sajtóból két szemelvényt:

Magyar Szabadság október 30-i számában Lőcsei Pál " Nyilt levél Nagy Imréhez" c. cikkében a következőket olvashattuk:" Saját szememmel láttam a Minisztertanács szovjet katonai segitséget kérő határozatának szövegét, és ezennel tanusitom, hogy ez alatt nincs ott az ön kézjegye."

A Szabad Nép október 29-én " Hajnalodik " c. vezércikkében ezt irja: " És bizhatunk Nagy Imrében. Ő volt az az ember, aki üldözve és bemocskolva mindvégig kitartott a magyar nép követelése mellett, amikor az ország helyzete rendkivül sulyossá vált, amikor a néptől elszakadt tébolyult vezetők már kész, szörnyü helyzetet teremtettek, akkor is vállalta a felelőséget, vállalta, hogy kivezeti az országot a katasztrófából. "

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A magyar forradalom ideiglenes stabilizációjával és a békés termelőmunka megindításával nyilvánvalóan kimutatta azt a szándékát, hogy békét akar, nem akar több vért, a népjólétet akarja emelni és a még vitás problémákat nem harc közben, hanem tárgyalóasztalnál akarja megoldani. Ezt bizonyitja Maléter Pál kijelentése:" A haza érdeke... most azt kivánja - hangsulyozta- hogy dolgozzunk hiszen csak igy biztositható a nép ellátása, nyugodt élete. Vegyétek fel a munkát."

November 3-án a magyar kormány és a szovjet küldöttség között a tárgyalások során a következő 4 pontos megegyezés jött létre:

1. A szovjet csapatokat ünnepélyesen bucsuztatjuk.
2. A lerombolt szovjet hősi emlékmüveket ujra helyreállitjuk és épségükre igéretet teszünk.
3. A szocializmus elveinek alapján állunk és a szocializmust épitjük.
4. Megtéritjük a szovjet csapatoknak okozott károkat.

(A megegyezés szövege nem pontos szószerint, emlékezetből irtam le, ahogy a sajtókonferencián november 3-án délután a Parlamentben hallottam.)

Az előbbi négy pont nyilvánvalóvá teszi, hogy a szabadságharcnak nem voltak "burzsoá restaurációs" céljai.

De mielött a békés termelő munka megindulhatott volan, és mielőtt a normális élet elkezdődhetett volna, bekövetkezett a világtörténelem eddig nem ismert legdurvább intervenciója, mely egy kis klikk érdekében rombadöntötte Budapestet tizezreket gyilkolt le és megfolytotta egy nép szabadságát.

A november 4-i beavatkozás nem szüntette meg azonban a magyar nép ellenállását és napokig tartott, mig a szovjet fegyverek tulerejével szemben elhallgattak a szabadságharcosok fegyverei.

A budapesti harcok befejezése után egyes országrészek még mindig ellenálltak és novemberben még nyiltan követelték a Kádár kormány lemondását és a szovjet csapatok kivonását az országból.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Borsod Abauj Zemplén vármegye egyesült munkástanácsai november 14-én a " Szabad Ozd " cimü lapban a következőket irják:"

"1. Felelőségünk tudatában kijelentjük, hogy Ozd és környéke nem akar sem kapitalista, sem rákosista restaurációt és ha kell életünk árán is megakadályozzák az ilyen próbálkozást, vagy kisérletet.

2. Annyi véráldozat után a jelenlegi Kádár kormány programját és személyi összetételét nem tartjuk megfelelőnek. A forradalom eredményeit nem lehet ilyan semmitmondó intézkedésekkel elintézni. Ozd és környéke dolgozói biztositékot követelnek arra vonatkozóan, hogy az elmult diktatúra felépitett politikája soha ne térhessen vissza.

3. A biztositékokat a következőkben látjuk [illegible] teljesitettnek:

a. Nagy Imre álljon a kormány élére olyan személyekkel, akik semmilyen vonatkozásban nem kompromitálták magukat a Horty-Rákosi- Gerő éra alatt és személyükben jelentenek biztositékot az ország jogos követeléseinek maradéktalan és gyors teljesitésére.

b. A szovjet katonai alakulatok azonnal szüntessék meg a tüzet, tárgyalások alapján kezdjék meg kivonulásukat Hazánk területéről, a tárgyalások menetéről, a kivonulás mértékéről a közvéleményt állandóan és a valóságnak megfelelően tájékoztassák. A rend fentartását nyomukba nem a régi AVH átöltöztette alakulatai, hanem fegyveres munkáskarhatalom vegye át.

c. Utasitásokat, rendeleteket csak a dolgozó nép által demokratikusan megválsztott szervek adjanak ki, megyei és országos sikon is.

d. A meghirdetett és az egész nép körében régen óhajtott és lelkesedéssel fogadott semlegesség követelményeinek megfelelően a felelős (későbbiekben titkosan és valóban demokratikusan választott) nemzeti egység kormány kezdjen azonnal tárgyalásokat eddigi gazdasági, katonai és politikai szerződéseink felülvizsgálására, majd széleskörü intézkedésekkel biztositsa, hogy hazánk munkásságának fáradozása hazánk természeti kincsei és népgazdaságunk minden termelvénye kizárólag a sokat szenvedett magyar nép boldogulását és javát szol-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

gálja.

e. Ozd és környékének munkástanácsai a rend további biztositása érdekében kérik, hogy magyénk területére ne irányitsanak szovjet csapatokat.

Követeléseink teljesitéséig Ozd és környékének munkásságа a fenyegető éhinséggel is szembenézve, igazságának biztos tudatában továbbra is ma gtágadja a munka felvételét...bizva abban, hogy országunk sorsáért igazán aggódó felelős vezetők igazán megértik: a magyar nép jogos követelését előbb, vagy utóbb teljesiteni kell, és megértik, Ozd és környéke az igaz ügy mellé állt."

A " Szabadság " a " Magyar nép válasza" cimü vezércikkében november 14-én Szakáts Albert tollából a következőket hozza: " Kádárék elárulták a szabadságért elfoly vért...az ország munkássága Kádárék ellen csatlakozott sztrájkjával a jogos követeléseinkért harcolókhoz. Nem. A munkásosztály igy adja tudtára Kádáréknak, hogy hazaárulókkal semmilyen közösséget nem vállal." Ozd, Diósgyőr, Kazincbarcika, Borsodnádasd, Salgótarján munkássága, a borsodi és ozdi szénbányászati Tröszt bányászai, egységesen sorakoztak fel az ország munkásságának arcvonalában Kádárékkal szemben. Mindenütt a munkásság bizalmát élvező és demokratikusan megválsztott Munkástanácsok állanak a sztrájk élén. Köztük igen sok a régi 30-40 esztendős munkásmozgalmi multra visszatekintő ember... Értsék meg Kádárék: Tervük dugába dölt. Mindenhol a legerélyesebb ellenállással találkoznak. "

A magyar nép a forradalom leverése után sztrájkkal, atermelés nem megindításával igyekezett Kádárékat és a szovjetetvarra kényszeriteni, hogy teljesitse követeléseit. Számitott arra, hogy harcában a szabad világ is segiti...

A november 10-ike és december 12-ike közötti időt talán a forradalom harmadik szakaszának lehet nevezni. A Nagybudapesti Központi Munkás Tanács az egész fővárosra és környékére kiterjesztette befolyását, de az ország többi munkástanácsaival is állandó összeköttetésbe volt. Tárgyalásai mind eredménytelenül végződtek, és a kevés politikai gyakorlattal rendelkező Munkástanácsot Kádárék-

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

a halogató taktikával végül is tehetetlenné tette. Ennek ellenére a Nagybudapesti Munkás Tanács két izben hirdetett és vitt véghez két-két napos általános sztrájkot, egyszer november 24-25-én, majd december 11-12-én. December 11-én azonban a munkás Tanács vezetőit letartóztatták, ugyszintén letartóztatták azokat, akik velük együtt működtek. A Központi Munkás Tanács működött közre az november 24-én megtartott néma tüntetés megrendezésében, ugyancsak az ő segitségével lett meghirdetve a december 4-i női tüntetés.

Kádárék látva, hogy a nyugati segitségről csak beszélnek, de a valóságban semmi sem történik, a kifárasztás politikájához folyamodtak, miközben felállitották uj erőszak szervezetüket a Karhatalmat, s az u.n. munkásőrséget.

Miközben a magyar nép sztrájkolt, és Kádárékkel a munkástanácsok tárgyaltak, észrevétlenül megerősödött a volt pártfunkcionáriusokból, Allamvádelmistákból felállitott karhatalom. Ezt a szervezetet az országban mutatkozó példátlan összetartozás miatt lebecsülték. Kádárék huza-vonáját tehetetlenségnek hitték, holott ez csak a kommunisták sorainak a rendezésére szolgáló idő volt. Ahogy a karhatalom erősödött, ugy jöttek az ujabb és ujabb rendszabályok, és ugy változott Kádár hangja is. A karhatalom megerősödésekor a további bérkifizetéseket megszuntették, a sztrájkot törvényen kivül helyezték, s a terror intézkedések hatására a munkát ismét fel kellett venni. Januártól kezdve a kommunizmus magyarországi ■ urai nyilt támadást kezdtek és inditottak a forradalom minden vivmánya ellen, s a forradalom vivmányaiból összesen a kötelező beszolgáltatás eltörlése maradt meg.

Az emberek ezreit vetik börtönbe, megindultak a kitelepitések, a "c" pont (ellenforradalmi okok) alapján emberek százait teszik ki az állásukból, a munkástanácsok csak névlegesen működhetnek, hatáskörük a semmivel egyenlő, internálnak és egy kiadott rendelet értelmében mindenkit felülvizsgálnak, hogy ki mit és hogyan tett októberben és novemberben.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Az októberi események után valóságos népvándorlás indult el nyugat és dél felé. Majdnem 200.000 ember hagyta el hazáját. De meg kell mondani, hogy november 4-ig nyugatra menekültek között elsősorban kommunisták és volt államvédelmisták találhatók. November negyedike után indult meg a szabadságharcosok menekülése. A menekült kérdés még ma sincs elintézve, de semmiesetre sem lehet ezt a kérdést elódázni, mert akiket esetleg jugoszláviából visszatolonvolnak Magyarországra, azokra biztos börtön vár. A menekült kérdés rendezésében elsősorban az Egyesült Allamoknak van még nagy adósága.

A szabadságharc elbukott, és most meg kell vizsgálni azokat a lehetőségeket, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a nyugatra szakadt magyarok, de általában a keleti tömbből menekült tömegek aktivan résztvegyenek továbbra is a kommunizmus elleni harcban.

Az eddigi propaganda munkának alapvető hibája volt, hogy olyanok csinálták, akik részben, vagy már teljesen elszakadtak azoktól az uj körülményektől, amelyekben a magyar nép élt és él. A propaganda szolgálat nem használta ki a kommunista ideológiában levő és nyilvánosságra hozott ellentmondásokat, tehát nem az ész alpján cáfolt, hanem uszitott. Nem lehet kételkedni abban, hogy a propagandisták nem lennének jóindulatuak, de lemaradtak. Neheziti a helyzetet, hogy az emigráció ma már erősen rétegezett a magyarországi helyzet megitálásében és nincs egy egységes állásfoglalása.

A propaganda munkánál szükséges az okszerü agitációra rátérni, a közvetlen feladatokat meghatározni, tehát erre már az induláskor alkalmas a kommunista pártokon bálüli nézeteltérések kihasználása, az ideologiában lévő ellentmondások publikálása és elmélyitése. Ehhez azonban az szükséges, hogy olyan emberek irányitsák a propagandamunkát, akik tisztaban vannak a hazai körulményekkel, a kommunista ideologiával, és gyakorlattal. Tekintve, hogy a magyar nép, mint minden nép osztalyokból és rétegekből áll, szükséges, hogy az agitáció ne általános legyen, hanem az egyes különféle rétegekhez külön-külön szóljaon.

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4

A szabad földön élő magyar müvészek, irók, szinészek, filmrendezők összefogásával olyan filmeket kell gyártani, mely kiméletlenül leleplezi a kommunizmust. Gondolni kell arra, hogy a film a legjobb nevelőeszköz. Jogászokból, közgazdászokból és tudósokból az egész világra kiterjedő szervezetet kell létrehozni, amely vitairatokat, cikkeket és könyveket ir és ad ki a rab népek életkörülményeiről, gazdasági helyzetéről, jogi és kulturális helyzetéről stb. s ezeken keresztül kell bizonyitani a nyugati, a keleti népek, de elsősorban a szovjettel és a kommunizmussal szimpatizáló tömegek számára, hogy a kényszergazdálkodás nem tervgazdálkodás, hogy a proletár diktatura nem demokrácia, hogy a kommunista rendszerben levő ellentmondások állandó válságot, a válságok pedig életszinvonal csökkenést idéznek elő, és amelynek okait a kommunisták előszeretettel a diverzióban keresik. Be kell bizonyitani, hogy a nyuggti demokrácia és gazdasági élet jobb. Ezt közgazdaságilag, statisztikailag, vagyis a tudománynak meglévő módszereivel kell alátámasztani.

Helyes lenne, ha a vitaanyagot a különböző népidemokráciákról idegen nyelvekre leforditanák, s azt olyan helyeken használnák elsősorban, ahol a kommunista befolyás erősodik. (pl. India.)

Approved For Release 2008/12/02 : CIA-RDP80T00246A002500530002-4